

OCTOMBRIE – DECEMBRIE

CENTRUL DE DREPT AL FEMEILOR

CUPRINS:

- 2 De 15 ani împreună schimbăm vieți
- 3 CDF lansează studiul „Bărbații și egalitatea de gen în Republica Moldova” IMAGES-2
- 5 Republica Moldova condamnată la CEDO într-un caz de femucid. Cazul Vieru v. Republica Moldova
- 6 16 zile de activism împotriva violenței în bază de gen
- 11 CDF prezintă studiul „Evaluarea răspunsului sistemului de justiție penală la cazurile de violență în familie în raioanele Cahul, Fălești, Ștefan Vodă și mun. Chișinău”
- 12 CDF organizează instruirii pentru specialiștii din domeniul justiției penale în 5 regiuni ale țării
- 13 5 jurnaliste au fost premiate de CDF pentru materialele lor de excepție pe tema violenței împotriva femeilor
- 14 Beneficiarele CDF pășesc pe calea transformărilor datorită Programului de dezvoltare personală
- 15 Susținem supraviețuitoarele violenței din Hîncești prin programe de abilitare economică
- 16 Medicii legiști sunt instruiți pentru a răspunde eficient la cazurile de violență în familie
- 17 Platformele de Dialog pentru Accesul la Justiție: eforturi comune în sprijinul victimelor violenței în familie
- 18 Femeile deținute beneficiază de servicii de consiliere juridică și psihologică oferite de CDF
- 20 CDF contribuie decisiv la soluționarea cu succes a unui caz de viol
- 22 Promotorii egalității de gen în acțiune: 10 inițiative locale susținute de CDF în 10 raioane ale țării
- 26 Asistența oferită de CDF femeilor afectate de violență în 2024
- 29 Știri pe scurt

DE 15 ANI ÎMPREUNĂ SCHIMBĂM VIETI

Acum 15 ani, din dorința de a promova drepturile femeilor ca drepturi ale omului, pentru a trăi o viață liberă de violență, am creat Centrul de Drept al Femeilor. Astfel, s-a născut o misiune curajoasă numită CDF.

Deloc întâmplător, CDF a fost înregistrat de Ziua Internațională a Drepturilor Omului, iar din 2009, am fost alături de mii de femei supraviețuitoare ale violenței, oferindu-le consiliere juridică, asistență psihologică, socială și abilitare economică pentru a-și reclădi viețile.

Împreună, am promovat reforma la nivel legislativ și sistemic, punând în centrul intervenției femeile – supraviețuitoare ale violenței. Am contribuit la sensibilizarea societății și la consolidarea capacităților specialiștilor din prima linie: ofițeri de poliție, procurori, judecători, avocați,

CENTRUL DE DREPT
AL FEMEILOR
15 ani

MULȚUMIM TUTUROR CELOR
CARE AU CREZUT ÎN VISUL NOSTRU!

[VEZI VIDEO ANIVERSAR](#)

asistenți sociali și medici legiști. Astfel, tot mai multe femei au fost asistate și au beneficiat de măsuri legale de protecție. Împreună am lucrat la armonizarea cadrului legislativ cu prevederile Convenției de la Istanbul și am pledat pentru ratificarea acesteia de către țara noastră.

Această călătorie nu ar fi fost posibilă fără vocea curajoasă a fiecărei femei care ne-a împărtășit istoria ei. Prin programele noastre, am demonstrat că schimbarea este posibilă, iar reforma sistemică poate deveni realitate.

Pe 10 decembrie 2024, celebrăm 15 ani de la înființarea Centrului de Drept al Feme-

ilor. Aducem mulțumiri echipei CDF, care prin persistență de neclintit, dedicație și profesionalism, influențează zilnic nenumărate vieți. Suntem recunoscători tuturor susținătorilor noștri pentru investiția pe termen lung de resurse, experiență, cunoștințe și a angajamentului vostru care a reușit să ne schimbe viața spre bine, și astfel viitorul generațiilor care vin.

Vom continua să pledăm pentru ca fiecare femeie să fie auzită, respectată, protejată și liberă de violență. Împreună suntem mai puternici, iar această aniversare este dovada că schimbarea începe cu fiecare dintre noi.

CDF LANSEAZĂ STUDIUL „BĂRBAȚII ȘI EGALITATEA DE GEN ÎN REPUBLICA MOLDOVA” IMAGES-2

După aproape 10 ani de la prima cercetare privind bărbații și egalitatea de gen în Republica Moldova, Centrul de Drept al Femeilor, în colaborare cu Sociopolis Consultancy cu sprijinul Fondului ONU pentru Populație (UNFPA) în Republica Moldova, în parteneriat cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale, lansează a doua ediție a studiului care ne arată unde am progresat și unde mai avem de lucru astfel încât egalitatea de gen să devină o realitate în Republica Moldova.

Studiul „Bărbații și egalitatea de gen în Republica Moldova” (IMAGES-2) oferă o perspectivă valoroasă asupra transformărilor sociale din ultimii ani și a modului în care s-au schimbat percepțiile și comportamentele legate de egalitatea de gen.

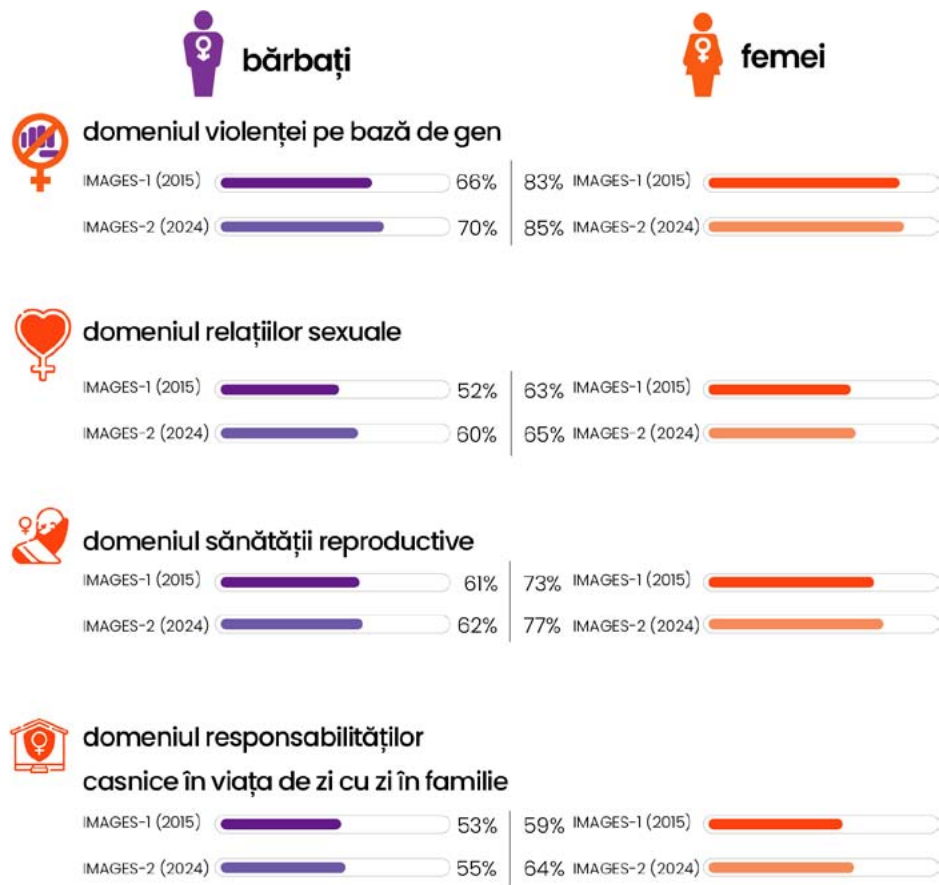
CE NE ARATĂ IMAGES-2?

- Comparând datele din 2024 cu cele din 2015, studiul pune în lumină o evoluție lentă, dar promițătoare, a tendințelor comportamentale ale bărbaților privind aspecte ale egalității de gen.
- Dacă în 2015, studiul reflecta o implicare redusă a bărbaților în viața familială și o toleranță față de stereotipuri și violență, datele din 2024 reflectă contraste: pași înaintea, dar și bariere care încă împiedică o transformarea mai amplă.
- Una dintre cele mai semnificative schimbări este implicarea mai activă a bărbaților în viața de familie. Dacă

în 2015 doar o mică parte dintre tați contribuiau la educația zilnică a copiilor, acum **74% dintre bărbați spun că petrec timp jucându-se cu cei mici.**

- Deciziile în familie devin mai participative. **Tot mai multe cupluri iau împreună hotărâri legate de cheltuieli sau educația copiilor.**
- **Violența domestică este mai puțin tolerată.** Acceptarea acesteia a scăzut semnificativ, reflectând impactul campaniilor de conștientizare și al măsurilor legislative implementate în ultimii ani.
- Totuși, **conceptul de egalitate de gen este în continuare eronat înțeles** de o parte semnificativă a populației, fiind asociat mai degrabă cu o competiție care le-ar putea diminua statutul sau cu avantaje exclusive pentru femei decât cu beneficii pentru întreaga societate.

Ratele de percepție și acceptare a echității de gen (GEM) pe sexe, 2015 și 2024, %

100 reprezintă o înțelegere și acceptare deplină a egalității de gen

Cercetarea identifică diferențe semnificative între bărbați și femei în ceea ce privește percepția corectă a echității de gen în Republica Moldova, relevând totodată o rată mai ridicată a percepției corecte în rândul femeilor în cele patru domenii analizate.

[VEZI STUDIUL](#)

[VEZI SUMARUL STUDIULUI](#)

70% dintre bărbați

85% dintre femei

recunosc și înțeleg corect problematica violenței bazate pe gen.

62% dintre bărbați

77% dintre femei

au o percepție corectă în domeniul sănătății reproductive și a drepturilor asociate acestora.

60% dintre bărbați

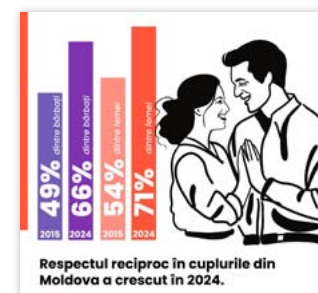
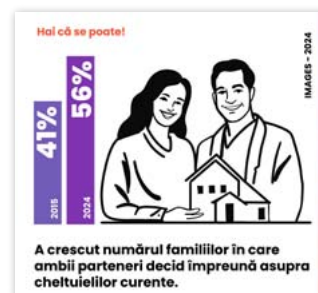
65% dintre femei

au înțelegerea corectă a echității de gen în contextul relațiilor sexuale.

55% dintre bărbați

64% dintre femei

recunosc distribuția echitabilă a responsabilităților casnice drept o chestiune de echitate de gen.

REPUBLICA MOLDOVA CONDAMNATĂ LA CEDO ÎNTR-UN CAZ DE FEMICID. CAZUL VIERU V. REPUBLICA MOLDOVA

Pe 19 noiembrie 2024, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat o **hotărâre** importantă, condamnând Republica Moldova într-un caz tragic de femicid, rezultat din violență în familie – cauza **Vieru vs. Republica Moldova**. Povestea Tatianeii, o femeie care a fost victima unor acte repetate de violență în familie, scoate la lumină deficiențele sistemului nostru de justiție.

Curtea a constatat încălcarea mai multor articole ale Convenției Europene a Drepturilor Omului:

- Nu a fost desfășurată o investigație diligentă și efectivă în cazul violenței în familie (acte de violență fizică și psihologică) și asupra circumstanțelor morții victimei. De asemenea, nu au fost asigurate urmărirea penală și tragerea la răspundere a agresorului.
- Nu a fost investigată și luată în considerare versiunea conform căreia femeia ar fi fost determinată să se sinucidă sau versiunea unui omor motivat de gen.

- Autoritățile nu au evaluat riscurile și nu au ținut cont de actele de violență în familie la care femeia a fost supusă de-a lungul mai multor ani. De asemenea, nu au luat în considerare actele de violență aparent neînsemnate și violența psihologică la care a fost victima supusă.
- A fost constatată pasivitatea instituțională și lipsa de conștientizare a violenței în familie și a violenței în bază de gen.

Un detaliu remarcabil este opinia separată a doi judecători, care subliniază necesitatea de a examina problema suicidului sau

a determinării la sinucidere în contextul cazurilor de violență în familie și obligația autorităților de a acorda asistență și sprijin victimelor, care, în mare parte, se simt izolate și captive în propria tragedie.

Echipa CDF a oferit sprijin juridic Tatianeii între 2016-2018, însă, din păcate, aceasta și-a pierdut viața. Timp de șase ani, avocatul CDF a muncit la acest dosar, pentru a face vocea Tatianeii auzită la CEDO.

Deși această hotărâre aduce recunoaștere unei nedreptăți profunde, pentru Tatiana, justiția vine mult prea târziu.

VEZI DOCUMENTARUL
DESPRE CAZUL TATIANEII

16 ZILE DE ACTIVISM ÎMPOTRIVA VIOLENȚEI ÎN BAZĂ DE GEN

În fiecare an ne alăturăm Campaniei „16 zile de activism împotriva violenței în bază de gen”. Este perioada în care ne concentrăm eforturile pentru a aduce în atenția tuturor gravitatea violenței în bază de gen și modalitățile prin care putem contribui la prevenirea și combaterea acestui fenomen. Anul acesta, am organizat 11 activități menite să sensibilizeze și să informeze publicul larg despre această problemă.

Expoziția „Nu dați vina pe haine!” – istorii reale trăite de femeile victime ale violenței sexuale

În parteneriat cu Departamentul Drept penal al Facultății de Drept, USM, și cu sprijinul financiar al Suediei, pe 25 noiembrie am inaugurat expoziția „Nu dați vina pe haine!”, care prezintă hainele reconstituite ale 11 femei și fete adolescente din Republica Moldova, în momentul în care au fost abuzate sexual.

Expoziția scoate în evidență stereotipurile și prejudecățile din societate care sugerează, în mod greșit, că ținuta unei femei poate justifica agresiunea sexuală.

„După moartea părinților, am rămas să locuiesc la mătușa mea, care a fost numită și tutorele meu. Soțul mătușii deseori făcea abuz de alcool și fiind beat m-a violat prima dată, pe când aveam 15 ani neîmpliniți. În ziua aceea eram îmbrăcată în hainele ce le purtam la școală: o bluză albă și fustă albastră cu pliuri. Violurile au continuat de 2-3 ori pe săptămână. Eram amenințată cu moartea dacă voiam să povestesc cuiva prin coșmarul prin care trec. De frică, am păstrat totul în taină. Când am încercat să-i spun mătușii mele, nu m-a crezut, ba mai mult, m-a învinuit că vreau să-i destram familia.”

În rezultatul violurilor repetate fetița a rămas însărcinată. Toți cei din jur au acuzat-o de rea voință față de mătușa sa, femeia care a încălzit-o și i-a întins o bucată de pâine. Fata avea gânduri suicidale. A găsit sprijin la un centru de protecție, unde a primit asistență psihologică și a decis să păstreze copilul. – este doar una din cele 11 istorii prezentate la expoziție.

În cadrul expoziției, este prezentată și istoria Anei Maria, tânără însărcinată din Orhei, care a fost răpită, violată și ucisă cu cruzime în luna aprilie 2024. Hainele ei reconstituite sunt expuse pentru a aduce un omagiu și pentru a atrage atenția asupra gravității fenomenului de femucid în Republica Moldova.

A doua zi, la USM, am organizat o lecție publică, unde peste **60 de studenți și studente** de la Facultatea de Drept au discutat despre percepțiile și miturile legate de violența sexuală, impactul asupra victimelor și importanța accesului la justiție.

În parteneriat cu PNUD Moldova și cu sprijinul financiar al Suediei, am inaugurat expoziția „Nu dați vina pe haine!” la Universitatea de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” din Chișinău, însoțită de o lecție publică despre violența în bază de gen și violența sexuală, la care au participat peste **150 de studenți și studente**.

Angelina ZAPOROJAN-PÎRGARI,
directoare executivă CDF:

„Pentru medici, recunoașterea semnelor abuzului și raportarea cazurilor reprezintă un pas esențial în sprijinirea victimelor. Or, un sistem de sănătate sigur, care nu blamează victima, dar îi oferă asistență vitală, este cheia succesului în intervenția coordonată și axată pe victimă”

Conceptul expoziției vine de la Universitatea Arkansas din SUA, fiind organizată pentru prima dată în Moldova în 2018, de către Centrul de Drept al Femeilor, cu sprijinul UNFPA Moldova.

Masa rotundă „Femicidul – cea mai gravă formă de violență împotriva femeilor”

Am organizat, în parteneriat cu Departamentul Drept penal al Facultății de Drept, USM, o masă rotundă dedicată uneia dintre cele mai extreme forme de violență în bază de gen – femucidul.

Evenimentul a reunit 78 de reprezentanți și reprezentante ai autorităților, mediului academic, experți, practicieni, parteneri de dezvoltare și societatea civilă pentru a discuta soluții la nivel de legislație, politici și practici.

În cadrul discuțiilor, s-au abordat problemele sistemice și practicile defectuoase în prevenirea și combaterea cazurilor de femucid în Republica Moldova, fiind prezentat un **studiu de caz** care a evidențiat lacunele în răspunsul autorităților.

Acest eveniment este încă un pas important în sensibilizarea publicului, dar și în identificarea măsurilor necesare pentru a preveni astfel de tragedii și a proteja viețile femeilor din Republica Moldova.

Simulare de proces penal – viitorii profesioniști își îmbunătățesc cunoștințele în abordarea violenței în familie și abuzului sexual asupra copiilor

60 de audienți ai Institutului Național al Justiției, studenți ai Facultății de Drept, USM, ai Academiei de Poliție „Ștefan cel Mare” și ai Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice au participat la o simulare de proces penal menită să le dezvolte competențele profesionale în abordarea cazurilor de violență în familie și abuz sexual asupra copiilor.

Tinerii și tinerele s-au documentat, au studiat materialele cauzei și probatoriul existent, au gândit strategia de apărare și au simulat un proces de judecată. A fost un exercițiu extrem de interesant și util, sub îndrumarea avocatei CDF, Arina Țurcan-Donțu, în care partea teoretică a fost împletită cu cea practică.

Evenimentul a fost organizat de CDF în parteneriat cu INJ și Departamentul Drept penal al Facultății de Drept, USM, cu sprijinul financiar al Suediei.

Consolidarea capacităților specialiștilor din domeniul justiției penale

53 de asistenți judiciari, grefieri și consultanți ai procurorilor au participat la un seminar de două zile pentru a-și consolida cunoștințele și abilitățile necesare în gestionarea cazurilor de violență în familie și violență față de copii.

25 de judecători și procurori au participat la un seminar de două zile cu genericul „Investigarea și examinarea infracțiunilor privind violența în familie”.

Prin astfel de activități asigurăm îmbunătățirea răspunsului sistemului la cazurile de violență, contribuind la protejarea victimelor și tragerea la răspundere a agresorilor. Seminarele au fost organizate în parteneriat cu INJ și cu suportul financiar al Suediei.

CDF și Poliția își extind parteneriatul pentru sprijinirea victimelor violenței în familie

În cadrul campaniei au fost semnate **9 acorduri de colaborare cu inspectoratele de poliție** din raioanele Călărași, Criuleni, Drochia, Dubăsari, Glodeni, Hîncești, Ialoveni, Rîșcani și Strășeni. Aceste acorduri marchează extinderea parteneriatului strategic dintre CDF și Poliția Republicii Moldova pentru a intensifica eforturile de prevenire și combatere a violenței în familie și a violenței împotriva femeilor.

„Răspunsul poliției la fiecare caz de violență cu promptitudine și seriozitate, prin evaluarea riscurilor, emiterea ordinului de restricție și referirea victimelor către asistență specializată, poate preveni cele mai grave forme de violență și poate salva vieți. Avem deja o colaborare strânsă cu ofițerii de poliție din întreaga țară, iar semnarea acestor acorduri marchează o nouă etapă în parteneriatul dintre CDF și Poliție, axat pe intervenția centrată pe nevoile victimei, oferind posibilitatea accesării serviciilor gratuite, confidențiale și specializate de asistență, disponibile în cadrul organizației noastre” – **Angelina Zaporozjan-Pîrgari**, directoarea executivă a CDF

Violența împotriva femeilor – subiect abordat în cadrul aparițiilor media

Echipa CDF a participat la patru emisiuni realizate la televiziunile locale din Bălți, Căușeni, Cimișlia și UTA Găgăuzia. În cadrul aparițiilor media, am discutat despre măsurile de protecție disponibile pentru femeile afectate de violență și despre pașii concreți pe care acestea le pot face pentru a se simți în siguranță. Mesajul nostru a fost despre curaj și schimbare, dar mai ales despre responsabilitatea fiecăruia de a acționa pentru a preveni și combate violența.

Această inițiativă a fost posibilă datorită proiectului „Consolidarea eficienței și accesului la justiție în Moldova”, implementat de UNDP Moldova, cu sprijinul financiar al Suediei.

Materiale informative pentru sprijinirea femeilor afectate de violență, distribuite la nivel local

În cadrul proiectului „Îmbunătățirea accesului la justiție al femeilor afectate de violența în familie și în bază de gen în Moldova”, finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), CDF a elaborat o **broșură informativă** pentru femeile care suferă de violență în familie. Broșura conține informații despre formele de violență, măsurile de protecție, serviciile disponibile și pașii necesari pentru a solicita ajutor.

Ghidurile au fost distribuite în judecătoriile din Criuleni, Dubăsari (Ustia), Strășeni, Călărași, Hîncești și Ialoveni. Am încurajat angajații judecătoriilor să ofere aceste broșuri femeilor care, ajunse în instanță, nu își cunosc drepturile și serviciile disponibile.

Pe lângă ghid, am elaborat 9 pliante câte unul pentru fiecare raion din proiect. Pli-

antele oferă informații concise, ușor de citit, menite să atragă atenția femeilor și să le încurajeze să afle mai multe sau să solicite asistență în caz de violență în familie. Primele 1150 de pliante au fost distribuite în instanțe, partenerilor locali și femeilor în cadrul sesiunilor de informare organizate în raioanele Drochia, Hîncești, Glodeni și Criuleni.

CDF PREZINTĂ STUDIUL „EVALUAREA RĂSPUNSULUI SISTEMULUI DE JUSTIȚIE PENALĂ LA CAZURILE DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE ÎN RAIOANELE CAHUL, FĂLEȘTI, ȘTEFAN VODĂ ȘI MUN. CHIȘINĂU”

În cadrul ședinței, din 11 octombrie 2024, a Comisiei de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau vătămare gravă a integrității corporale a victimelor, am prezentat rezultatele studiului „Evaluarea răspunsului sistemului de justiție penală la cazurile de violență în familie în raioanele Cahul, Fălești, Ștefan Vodă și mun. Chișinău”, elaborat cu sprijinul Consiliului European.

Studiul, elaborat de CDF în cadrul proiectului Consiliului European „Sprijin în implementarea Convenției de la Istanbul în Republica Moldova”, analizează cum răspunde sistemul de justiție penală în cazurile de violență în familie. Scopul este de a identifica lacunele și practicile pozitive din sistem, de a evalua nevoile de formare pentru profesioniștii din justiție și de a oferi recomandări pentru îmbunătățirea procedurilor care să asigure o implicare mai eficientă a specialiștilor din domeniul justiției în cazurile de violență în familie.

Constatările studiului:

- Este în creștere numărul femeilor care raportează actele de violență în familie, chiar de la primul incident.
- Sunt în creștere cazurile de raportare a violenței psihologice.
- Sunt subraportate cazurile de violență în familie cu utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor electronice.
- Între 2022-2023, s-a observat o scădere a numărului de ordine de restricție de urgență (ORU), în timp ce numărul celor încălcate a crescut.

- Studiul arată că victimele nu sunt suficient informate despre drepturile lor, iar informațiile primite sunt adesea doar formale, inclusiv despre dreptul lor de a solicita asistență juridică garantată de stat.
 - Numărul serviciilor de asistență pentru victime sunt insuficiente, iar informarea despre protecția oferită de stat este slabă.
 - Numărul mic de cazuri de obligare a agresorului să urmeze un program probațional. Se explica prin faptul că nu este solicitată această măsură de protecție.
 - La nivel național, 56% din ordonanțe de protecție au fost încălcate.
 - În 2023, numărul cauzelor penale privind violența în familie trimise în instanță a crescut ușor. Procesul de examinare a acestora durează între 30 de zile și 1 an, dar unele cazuri pot dura și 3-4 ani.
 - Siguranța victimelor în instanță nu este garantată, deoarece nu există condiții pentru a le separa de agresori. De asemenea, nu s-au înregistrat cazuri în care victimele să fie audiate prin videoconferință sau fără prezența agresorului.
 - Peste 65% din totalul de sentințe în 2023 stabilesc pedepse neprivative de libertate.
 - Prevalează considerabil sentințele cu muncă neremunerată în folosul comunității, circa 55%.
- Studiul oferă recomandări specifice pentru fiecare domeniu, vizând consolidarea capacităților autorităților și standardizarea practicilor în justiție, sănătate și sectorul social, pentru o aplicare mai eficientă a legii în combaterea violenței domestice.

VEZI STUDIUL

CDF ORGANIZEAZĂ INSTRUIRI PENTRU SPECIALIȘTII DIN DOMENIUL JUSTIȚIEI PENALE ÎN 5 REGIUNI ALE ȚĂRII

100 de specialiști și specialiste din domeniul justiției penale, din Cahul, Fălești, Ștefan Vodă și mun. Chișinău – medici legiști, procurori, judecători, ofițeri de urmărire penală, polițiști de sector, avocați care oferă asistență juridică garantată de stat și consilieri de probațiune – au participat la instruirii privind răspunsul coordonat pentru o mai bună soluționare a cazurilor de violență în familie.

Instruirile s-au desfășurat într-o atmosferă de cooperare și productivitate, accentul fiind pus pe bune practici, schimb de experiență și eforturi coordonate. Trainerii au reușit să implice participanții în discuții interactive, jocuri de rol și analize de cazuri reale.

Profesioniștii și-au consolidat capacitățile de răspuns la cazurile de violență în familie, au discutat despre provocările din teren, obstacolele care îngreunează protejarea eficientă a victimelor și tragerea la răspundere a agresorilor.

Cursul s-a bazat pe concluziile și recomandările studiului „Evaluarea răspunsului sistemului de justiție penală la cazurile de violență în familie în raioanele Cahul, Fălești, Ștefan Vodă și municipiul Chișinău”. Studiul a identificat necesitățile de formare ale profesioniștilor și a oferit recomandări pentru îmbunătățirea practicilor existente, care au stat la baza elaborării unui model de intervenție coordonată.

Cursurile de instruire au fost organizate de Centrul de Drept al Femeilor cu sprijinul Consiliului Europei și al Suediei.

5 JURNALISTE AU FOST PREMIATE DE CDF PENTRU MATERIALELE LOR DE EXCEPȚIE PE TEMA VIOLENȚEI ÎMPOTRIVA FEMEILOR

Centrul de Drept al Femeilor, în parteneriat cu Centrul pentru Jurnalism Independent și cu sprijinul Suediei, a organizat concursul de materiale jurnalistice pe tema violenței împotriva femeilor și violenței în familie. Concursul a fost o continuare a programului de instruire pentru jurnaliști „Între adevăr și senzațional: Cum relatăm profesionist despre violența împotriva femeilor?” desfășurat în septembrie 2024.

În urma concursului, am premiat 5 jurnaliste pentru materialele lor de excepție, care reflectă cu obiectivitate și profesionalism problematica abordată, respectând normele deontologice.

1. Polina Cupcea (Oameni și Kilometri) – **„Mă tem pentru viața mea”**
Un material cutremurător despre mătușă lulia și a luptei sale împotriva soțului violent dezvoltându-și realitatea cu care se confruntă multe femei din Republica Moldova.
2. Gabriela Ursu (TV8.MD) – **„Vieți de copii, distruse de pedofili”**

Acest reportaj aduce în prim-plan povestea unei fetițe abuzate sexual de tatăl ei vitreg. Materialul expune realitățile tulburătoare ale abuzurilor sexuale asupra copiilor.

3. Tatiana Beghiu (Moldova.org) – **„O copilărie între sticlă și curea”**
Articolul prezintă povestea Felicie*, o tânără care își reamintește copilăria marcată de violență. La doar 23 de ani, Felicia încearcă să-și vindece rănilor din trecut și să înceapă un nou capitol al vieții.

4. Mariana Ionel (TVN) – **„De 70 de ori câte 7? Nu și în cazul violenței în familie”**
Articolul ne poartă într-un univers dureros, dar real, al victimelor violenței domestice. Cu o împletire remarcabilă de povești personale și date relevante, acest material își propune să combată stereotipurile.
5. Inna Gurgurova (BAS TV) – **„Curajul de a fi fericită: Povestea unei mame care a scăpat de un agresor familial pentru binele copiilor ei”**
Istoria unei mame care a găsit curajul să pună capăt relației abuzive. Articolul scoate în evidență puterea extraordinară a femeilor de a-și reînnoi viața.

Dintre cele 13 articole și reportaje înscrise în concurs, cele 5 câștigătoare au fost premiate cu câte 9000 MDL, iar alte 5 jurnaliste au primit mențiuni de onoare.

Jurnalistele au demonstrat că jurnalismul de impact poate contribui activ la schimbarea mentalităților, la combaterea prejudecăților și la sensibilizarea opiniei publice. Prin abordarea subiectelor sensibile, precum violența împotriva femeilor, jurnaliștii au puterea de a deschide ochii societății asupra realităților dure și adesea ignorate.

BENEFICIARELE CDF PĂȘESC PE CALEA TRANSFORMĂRILOR DATORITĂ PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE PERSONALĂ

18 beneficiare ale Centrului de Drept al Femeilor au participat în perioada septembrie-octombrie la Programul de dezvoltare personală, organizat de CDF cu sprijinul financiar al Suediei. Alături de formatoare, femeile și-au descoperit resursele personale și profesionale, au dobândit cunoștințe noi, abilități și și-au stabilit noi scopuri.

Programul este structurat în 5 module, fiecare abordând subiecte esențiale pentru a sprijini femeile în căutarea unei vieți mai echilibrate și împlinite. Ne-am propus prin acest program să oferim femeilor afectate de violența în familie resursele și instrumentele necesare pentru a-și recăpăta independența financiară și emoțională și pentru a-și construi o viață liberă de violență.

„Fiecare sesiune a fost o oportunitate de a descoperi lucruri noi despre noi înșine și de a înțelege mai profund relațiile cu cei din jur. Ați reușit să creați un spațiu deschis și sigur, unde ne-am simțit încurajate să explorăm, să ne descoperim vulnerabilitățile și să ne găsim puterea interioară. Prin îndrumările și exemplele voastre, ne-ați arătat cum putem aborda viața cu o viziune pozitivă, cum să fim mai empatici și mai prezenți în fiecare moment. Ceea ce am învățat alături de voi va avea, cu siguranță, un impact de durată asupra fiecăruia dintre noi. Mulțumim pentru toate lecțiile și pentru că ne-ați ajutat să fim o versiune mai bună a noastră.”

Natalia, participantă la program

Ne dorim ca acest program să fie accesibil pentru cât mai multe femei care visează la o viață mai bună, liberă de violență. Pentru a putea sprijini cât mai multe femei pe calea transformărilor, puteți contribui cu o donație.

DONEAZĂ ONLINE

SUSȚINEM SUPRAVIEȚUITOARELE VIOLENȚEI DIN HÎNCEȘTI PRIN PROGRAME DE ABILITARE ECONOMICĂ

27 de femei din Hîncești au participat pe parcursul lunii noiembrie la **cursul de orientare vocațională și dezvoltare personală**, cu durata de cinci zile, în cadrul Programului de abilitare economică, implementat de CDF.

Acest curs este un adevărat catalizator al schimbării, iar **feedback-ul participantelor** vorbește de la sine. „Credeam că mă cunosc bine, dar la acest curs m-am descoperit, am văzut cât mai am de lucrat la mine. Înțeleg că vreau să schimb viața mea spre mai bine. Vreau să găsec surse de energie ca să realizez ceea ce îmi doresc.”

„La început părea doar un curs - la câte am mai fost! Dar ceea ce s-a întâmplat cu mine aici - parcă sunt un alt om.”

„Am înțeles cum să am grijă de mine, cum să nu atrag atenție la ceea ce spun alții, cum să reacționez adecvat la critică, cum să nu mă încarc cu energia negativă a unor oameni, cum să ripostez la agresiune verbală. Doamne, aș fi vrut să aud asta mai

devreme, dar bine că măcar acum am auzit-o.”

„Viața este totuși frumoasă. Vreau să mă accept așa cum sunt, nu mai vreau să lupt cu mine.”

În cadrul cursului femeile își dezvoltă competențele de comunicare,

de relaționare cu alte persoane într-o manieră asertivă, își fortifică abilitățile de gestionare eficientă a resurselor personale și profesionale, își dezvoltă stima de sine și reziliența la stres, dobândind totodată încredere în procesul de integrare pe piața muncii sau în antreprenariat.

19 femei din Hîncești au participat la **cursul de dezvoltare a activităților generatoare de venit**. Programul de instruire, cu durata de trei zile, este conceput pentru a sprijini femeile să inițieze sau să dezvolte o activitate economică independentă. Le oferă cunoștințe și abilități esențiale pentru gestionarea unei afaceri, identificarea oportunităților de piață și elaborarea unui plan de afaceri pe care ulterior să îl aplice la programul de granturi mici.

„La început, credeam că știu cam tot despre afaceri, mai ales că am făcut și studii în domeniu. Dar orele de training m-au ajutat să înțeleg cum să fac un plan de afaceri clar, ca să văd exact dacă o să fie profitabil sau nu.”

„Am înțeles pașii necesari pentru a avea succes în coaserea

rochițelor vintage.” - ne-au mărturisit două participante.

Cursurile sunt organizate în cadrul proiectului „Susținerea eforturilor multi-sectoriale de prevenire a violenței împotriva femeilor, prin acordarea unor servicii cuprinzătoare de asistență supraviețuitoarelor, inclusiv prin intermediul programelor de abilitare economică” implementat de Centrul de Drept al Femeilor în parteneriat cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale, cu susținerea UN Women și sprijinul financiar al Suediei.

MEDICII LEGIȘTI SUNT INSTRUIȚI PENTRU A RĂSPUNDE EFICIENT LA CAZURILE DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE

Conform datelor oficiale, 65% dintre femeile din Republica Moldova se confruntă cu diferite forme de violență în familie de-a lungul vieții. În acest context alarmant, instruirea medicilor legiști devine esențială pentru îmbunătățirea procesului de intervenție și documentare, contribuind semnificativ la protejarea și sprijinirea victimelor aflate în situații de vulnerabilitate extremă.

Pentru a consolida capacitățile de evaluare și intervenție în cazurile de violență domestică, am organizat două sesiuni de instruire dedicate medicilor legiști. Scopul principal al acestor sesiuni a fost de a dezvolta competențele necesare unei documentări riguroase și sensibile, centrate pe nevoile victimelor, incluzând tehnici de comunicare empatică și asertivă.

Fiecare sesiune, desfășurată pe parcursul a două zile, a abordat subiecte precum

identificarea semnelor abuzului fizic și psihologic, respectarea drepturilor persoanelor afectate și sensibilitatea în relația cu victimele. **76 de medici și asistente medicale** din cadrul Centrului de Medicină Legală și al secțiilor medico-legale teritoriale, au participat la exerciții practice și analiza studiilor de caz. Aceste activități le-au oferit o perspectivă aplicată asupra modului în care standardele internaționale și naționale pot fi implementate în procesul de documentare a cazurilor de violență.

Instruirile sunt organizate de CDF în cadrul proiectului „Consolidarea eficienței și accesului la justiție în Moldova”, implementat de PNUD Moldova, cu sprijinul financiar al Suediei.

PLATFORMELE DE DIALOG PENTRU ACCESUL LA JUSTIȚIE: EFORTURI COMUNE ÎN SPRIJINUL VICTIMELOR VIOLENȚEI ÎN FAMILIE

Platformele de Dialog pentru Accesul la Justiție (PDAJ) reprezintă o inițiativă inovatoare pentru îmbunătățirea comunicării și cooperării între diverse instituții, având un rol esențial în sprijinul victimelor violenței în familie și al categoriilor vulnerabile. Platformele reunesc specialiști din diverse domenii: judecători, procurori, polițiști, avocați, asistenți sociali și reprezentanți ai autorităților locale.

În lunile octombrie și noiembrie 2024, am organizat patru mese rotunde în raioanele Soroca, Criuleni, Cimișlia și Comrat, unde membrii și membrele PDAJ s-au reunit pentru a discuta despre barierele care încă stau în calea accesului femeilor din grupurile vulnerabile la justiție. Printre acestea, s-au regăsit lipsa de încredere în instituții, teama de agresor, rușinea și lipsa unui sprijin pe termen

lung. Discuțiile au fost organizate cu scopul de a găsi soluții concrete pentru depășirea barierelor, în beneficiul femeilor victime ale violenței în familie și al violenței bazate pe gen.

În perioada 6-7 decembrie 2024, membrii și membrele PDAJ au participat la evenimentul de totalizare, unde au fost evidențiate progresele realizate în sprijinul victimelor violenței în familie și al categoriilor vulnerabile. Colaborarea între profesioniști a

Evenimentele au fost organizate de CDF în cadrul proiectului „Consolidarea eficienței și accesului la justiție în Moldova” (A2J), implementat de PNUD Moldova, cu sprijinul financiar al Suediei.

Platformele au fost create în anul 2020, cu suportul Institutului de Reforme Penale (IRP), în cadrul proiectului „Consolidarea eficienței și accesului la justiție în Moldova”, implementat de PNUD Moldova, cu suportul financiar al Suediei.

fost recunoscută ca fiind esențială pentru a construi un sistem de justiție care să răspundă prompt și empatic nevoilor victimelor.

Implicarea activă a tuturor partenerilor și colaborarea interinstituțională au demonstrat că doar prin eforturi comune pot fi identificate și implementate soluții sustenabile, iar extinderea acestor platforme în alte regiuni ale țării ar putea deschide noi orizonturi pentru grupurile marginalizate.

FEMEILE DEȚINUTE BENEFICIAZĂ DE SERVICII DE CONSILIERE JURIDICĂ ȘI PSIHOLOGICĂ OFERITE DE CDF

Fiecare femeie din detenție are în spate o istorie impresionantă. Pentru multe deținute, violența în familie era în viața lor la ordinea zilei. Fie că au fost bătute de tați, iubiți, soți, frați, pentru multe dintre femeile cu care am interacționat, abuzul le-a însoțit ca o umbră pe tot parcursul vieții. Fiind în penitenciar, tot ce își doresc este să ispășească pedeapsa și să fie din nou alături de familie. Dorul de copii și nepoți le menține vie speranța în ziua de mâine.

Sprrijinul psihologic oferit ajută femeile să depășească multiple traume, dezamăgiri și stări prelungite de tristețe sau durere. Femeile au început să-și regândească trecutul, îndrăznind să-și facă planuri pentru viitor.

Din păcate, nevoile acestor femei sunt adesea neglijate în sistemul penitenciar, ceea ce le face să întâmpine dificultăți în a accesa justiția sau în a beneficia de un tratament corect. Multe dintre ele au comis infracțiuni pentru a supraviețui sau pentru a-și ajuta familia, fiind victime ale sărăciei și lipsei de sprijin. O parte dintre femei au fost victime ale abuzurilor. Aceste experiențe le-au marcat profund, iar traumele le pot influența comportamentul în detenție și pot crește riscul să repete greșelile.

Cu sprijinul financiar al Suediei, din septembrie 2024, am reluat activitățile pentru femeile din Penitenciarul nr. 7 Rusca. În fiecare weekend, avocatele CDF și psihologele din echipa IFIS au efectuat vizite la penitenciar pentru a oferi asistență juridică și psihologică deținutelor.

PERIOADA SEPTEMBRIE - DECEMBRIE 2024:

76 de femei au beneficiat de
141 de ședințe de consiliere juridică
17 femei au beneficiat de
27 ședințe de consiliere psihologică

Avocatele le-au oferit suport pentru înțelegerea drepturilor lor și a procedurilor legale, au oferit ajutor în întocmirea cererilor de eliberare condiționată sau recursurile la instanțele de judecată. Unele deținute au beneficiat de asistență juridică în pregătirea pentru ședințele de judecată, asistență privind desfacerea căsătoriei și încasarea sau modificarea pensiei de întreținere.

Echipa CDF a avut onoarea de a primi din partea Administrației Naționale a Penitenciarelor din Republica Moldova – Medalia „Pentru Cooperare” – o recunoaștere a muncii noastre dedicate și a parteneriatului solid construit cu ANP.

Din 2017, datorită semnării acordului de parteneriat cu ANP, cu sprijinul administrației Penitenciarului Rusca și a suportului financiar al Biroului de Cooperare a Elveției în Moldova (SDC) și a Guvernului Suediei, am reușit să dezvoltăm și să implementăm programe de sprijin pentru femeile deținute.

În rezultatul acestei colaborări și a unui parteneriat durabil au fost obținute următoarele rezultate:

- Peste 500 de femei condamnate au beneficiat de asistență juridică, consiliere

psihologică, art-terapie și activități de lectură.

- Datorită implicării CDF, multe dintre femeile din detenție au fost eliberate condiționat înainte de termen.
- Multe dintre ele au reușit să-și revadă copiii, un moment de neprețuit în procesul de reintegrare.
- Angajații penitenciarelor din țară a fost instruiți în respectarea drepturilor femeilor și aplicarea standardelor internaționale, iar „Ghidul de bune practici pentru angajații sistemului penitenciar.” elaborat de CDF a devenit un instrument valoros în acest sens.
- Am asigurat articole de primă necesitate pentru femeile cu dizabilități, materiale educaționale pentru activități recreative și o colecție de cărți.

- În 2022, prin programul IMPULS, CDF a sprijinit dezvoltarea unui program de reabilitare unic pentru femeile victime ale violenței, condamnate pentru fapte de violență împotriva agresorilor. Programul le ajută să depășească barierele psihologice și sociale pentru reintegrarea în societate. În acest sens, 15 specialiști din cadrul ANP au fost instruiți pentru a sprijini beneficiarele atât pe durata detenției, cât și după eliberare.
- Am elaborat și distribuit un ghid practic dedicat femeilor din detenție, oferind informații și soluții utile pentru a depăși violența, a recâștiga demnitatea și a trăi în siguranță.

Mulțumim conducerii și angajaților Penitenciarului Nr. 7 Rusca, precum și echipei de avocați, psihologi și practicieni, pentru implicarea și colaborarea în implementarea programelor și serviciilor de sprijin pentru femeile deținute.

CDF CONTRIBUIE DECISIV LA SOLUȚIONAREA CU SUCCES A UNUI CAZ DE VIOL

Era o zi de toamnă din 2021. Mă îndreptam spre facultate când, deodată, am observat mașina fostului meu iubit. Automobilul se deplasa încet în direcția mea, apoi s-a oprit la câțiva pași distanță. Geamul s-a coborât și i-am auzit vocea: **„Hai, intră mai răpidi în mașină!”**. Am încremenit de spaimă. În acel moment, nu puteam nici să fug, nici să țip, și, din păcate, nici să mă apăr. Fostul iubit a ieșit din mașină, m-a apucat de braț și m-a aruncat pe bancheta din spate. Eram disperată, nepuțincoasă și vulnerabilă.

În automobil, el mi-a spus: **„Dacă scoți măcar un țipăt, te tai aici pe loc!”** Așa că am tăcut. M-a dus la el acasă, m-a încuiat în locuință și, acolo, m-a forțat să întrețin relații sexuale cu el. M-a filmat fără acordul meu și mi-a spus: **„Am să-ți dau voie să pleci dacă o să te porți frumos!”**

Am stat închisă la el în casă timp de o zi, apoi mi-a deschis ușa și mi-a spus:

„Poți să te duci, dar să știi că am să te caut. Nu vei scăpa de mine.” Am fugit. Era seară și nu aveam bani nici măcar de transport.

Am ajuns acasă și am băut un pumn de pastile. Voiam să mă sinucid, dar fost salvată. Tatăl meu vitreg a venit acasă, m-a văzut în acea stare și a chemat ambulanța. Am rămas în viață dar amintirile nu mă lăsau în pace.

La o săptămână după incident, fostul meu iubit a reapărut. Îmi trimitea mesaje. Îmi spunea că fără el, eu sunt un nimeni și mă amenința că mă va urmări toată viața, până când voi muri. Îmi repeta foarte des: **„Ori te omor, ori ai să mori singură.”**

I-am spus că îl voi denunța la poliție pentru viol, însă el mi-a arătat imagini din timpul actelor sexuale, în care eram clar vizibilă, nud, și m-a amenințat că le va trimite părinților mei și colegilor de facultate. Asta urma să mă doboare și mai tare. Pe lângă faptul că fusesem forțată să întrețin nenumărate acte sexuale cu el din frică, am realizat că, toată lumea va cunoaște despre asta și îmi era rușine.

Nu ieșeam din casă, îmi era frică să merg chiar și până la magazin. Nu mai mergeam la facultate și nu vorbeam cu nimeni despre ce mi se întâmpla; de fapt, nici nu aveam cu cine să vorbesc. Nu puteam să dorm. Când reușeam să adorm, visam cum abuzul sexual se repetă și mă trezeam din somn sufocată. Mă temeam chiar și de umbra mea.

Am sunat la Centrul de Drept al Femeilor din disperare, simțeam nevoia să vorbesc cu cineva. Acolo am fost ascultată, înțeleasă și sprijinită. Mi s-a oferit ajutor și informații despre ce pot face într-o astfel de situație. Am stabilit împreună cu jurista un plan de siguranță pentru viitor.

Am înțeles că pot să lupt, dar că acest proces va fi unul de durată. Cu toate acestea, am ales să lupt, pentru că am găsit susținere.

Pentru a fi în siguranță, am decis să depun o cerere pentru emiterea unei ordonanțe de protecție, astfel încât fostul meu iubit să nu mă mai urmărească și, cel mai important, să nu mă mai forțeze să plec cu el. Avocata de la CDF m-a sprijinit pe tot parcursul acestui proces, iar în scurt timp am obținut ordonanța de protecție pentru 60 de zile. Fostului iubit i-a fost aplicată o brățară electronică pentru a putea fi monitorizat. Așa am reușit să merg din nou la facultate, fără teama că ar putea apărea după orice colț.

Știam că el are acele înregistrări și nu voiam ca acestea să fie distribuite nimănui, ceea ce mă împiedica să depun o plângere împotriva lui. Ulterior, am început ședințele de psihoterapie, unde am vorbit despre starea mea, fricile mele și am înțeles mai multe despre sindromul de stres posttraumatic. Ședințele de terapie mă ajutau să mă simt mai bine și mai ușurată.

Avocata de la CDF m-a încurajat să depun o plângere la poliție pentru viol, acte de persecuție și amenințări legate de distribuirea materialelor video. A urmat un proces lung de urmărire penală și judecată. Deși, după expirarea ultimei ordonanțe de protecție, fostul meu iubit a dispărut din viața mea, frica mea a rămas.

Instanța de judecată l-a condamnat la 5 ani de închisoare pentru viol și hărțuire sexuală și l-a obligat să achite 70.000 MDL pentru prejudiciul moral.

Ați vrea să știți de ce nu am cerut ajutor mai devreme?

La vârsta de 6 ani, am fost martoră la scena în care tatăl meu biologic o viola pe mama mea. Am trăit mult timp cu această imagine în cap și cu țipetele ei de ajutor în memorie. Apoi mama s-a recăsătorit și a plecat în străinătate, iar eu am rămas să locuiesc cu tatăl vitreg. El a fost bun cu mine, dar nu am reușit niciodată să comunic deschis cu el. Am trăit cum am putut, mai bine spus am supraviețuit.

Când am împlinit 16 ani, l-am cunoscut pe fostul meu iubit. Era primul băiat cu care am avut o relație serioasă, era grijuliu și puteam vorbi cu el despre orice. Ne-am întâlnit o perioadă și totul părea bine. Dar, după un an, ceva s-a schimbat în comportamentul lui. A devenit mai agresiv cu mine, îmi dicta ce să mă îmbrac, cu cine să vorbesc, îmi interzicea categoric să am prietene. În tele-

fon mi-a instalat o aplicație pentru a vedea unde mă aflu. În timpul actelor sexuale mă obliga să fac ceea ce nu doream, iar dacă refuzam, mă lovea. Devenea foarte iritat și supărat, spunându-mi mereu: „Tu ești obligată să mă satisfaci.”

Când i-am spus mamei, ea mi-a spus că ar fi bine să mă căsătoresc cu el, că de fapt mă iubește și că altcineva mai bun nu voi găsi. După acea discuție, am încetat să mai vorbesc cu mama. Am răbdat acest comportament până când m-am mutat la Chișinău pentru facultate, crezând că, dacă mă mut, el va dispărea din viața mea. Dar nu a fost așa. El a dispărut din viața mea doar după ce am alertat autoritățile.

După o perioadă, am reușit să accept ideea de a începe o relație nouă. Nu a fost ușor, mi-e frică, dar simt că sunt susținută. Acum mă simt mai bine.

Cazul A. a fost în cele din urmă finalizat cu succes.

De ce este acest caz deosebit?

Inițial, atât procuratura, cât și poliția considerau că nu există elementele unui viol, argumentând că A. era concubina agresorului și că actele sexuale s-ar fi desfășurat de bunăvoie atunci când ea intra în casa acestuia. Însă, avocata CDF a reușit să demonstreze că, deși A. intra benevol în locuința agresorului, ea era constrânsă și hărțuită să întrețină relații sexuale în condiții perverse, fără consimțământul ei.

PROMOTORII EGALITĂȚII DE GEN ÎN ACȚIUNE: 10 INIȚIATIVE LOCALE SUSȚINUTE DE CDF ÎN 10 RAIOSANE ALE ȚĂRII

În august 2023, CDF a lansat proiectul „Abilitarea femeilor, comunităților locale și refugiaților în Moldova” susținut financiar de Fondul Națiunilor Unite pentru Democrație (UNDEF).

În cadrul proiectului, am organizat sesiuni de formare pentru femei și bărbați, inclusiv refugiate din Ucraina, din 10 raioane ale Moldovei. Participanții au fost instruiți în deconstruirea stereotipurilor de gen, elaborarea propunerilor de proiect, management și monitorizare.

Aceștia au format echipe și au dezvoltat propuneri de proiecte care promovează egalitatea de gen și propun soluții la problemele identificate în comunitățile lor. 10 echipe au obținut granturi a câte 10.000 dolari fiecare pentru a implementa proiectele proprii.

Echipele, în cadrul inițiativelor locale, au realizat diverse activități, precum tabere de vară, ateliere tematice pentru tineri, cursuri de antreprenoriat pentru femei, sesiuni pentru cluburi de tați, instruirii pentru specialiști care lucrează cu victimele violenței domestice, sesiuni informative pentru fete rome etc.

În continuare, vă prezentăm câteva dintre aceste inițiative și rezultatele lor.

18 femei din orașul **Dondușeni** au participat, în perioada 30 octombrie – 8 noiembrie 2024, la cursul de antreprenoriat „Program pentru tinere – inițiere în afaceri”. Activitatea s-a desfășurat în cadrul inițiativei locale a echipei din Dondușeni: „EGALitate de gen – șanse EGALe la o viață mai armonioasă”.

Participantele, ghidate de experta Elena Bordianu, au învățat și au discu-

tat despre cerințele legislative pentru înființarea unei afaceri, elaborarea unui plan de afaceri, strategiile de formare a prețurilor, planificarea financiară și analiza rezultatelor. Totodată, au aflat despre oportunități de finanțare și resurse dedicate antreprenoarelor, oferindu-le instrumentele necesare pentru a-și transforma ideile în afaceri sustenabile.

30 de specialiști din instituțiile de învățământ și centrele de tineret din raioanele **laloveni și Orhei** au participat la sesiuni de instruire în cadrul inițiativei locale „Egalitate prin implicare și abilitare”. Participanții au identificat metode inovative de integrare a tematicii egalității de gen în disciplinele școlare.

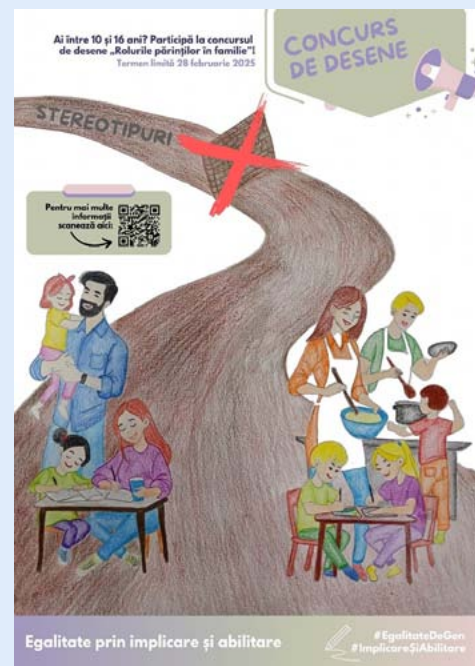
Pe parcursul lunii decembrie, profesorii de dezvoltare personală instruiți anterior au

desfășurat 5 sesiuni de instruire în Gimnaziul Vișcăuți, unde 60 de elevi au participat activ la discuții despre stereotipurile de gen și implicarea tuturor membrilor familiei în treburile casnice.

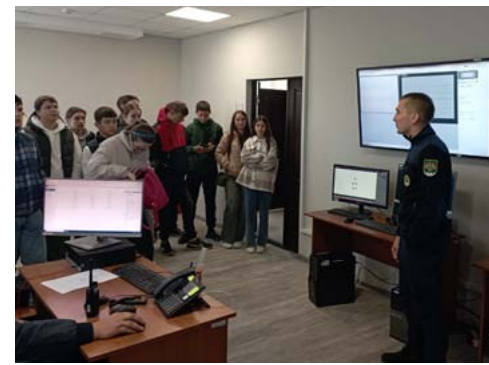
Impresiile elevilor: „Am înțeles că tata poate să spele vasele și să mă ajute la teme.”; „Nu doar mama trebuie să gătească, pot să o ajut și eu împreună cu fratele meu!”.

În plus, pentru a sprijini mai departe educația tinerelor generații, a fost lansat un concurs de desene pe tema „Rolurile părinților în familie”, dedicat elevilor din Gimnaziul Vișcăuți, Gimnaziul Cărbuna și Centrul Prietenos Tinerilor Orhei. Cele mai bune lucrări vor fi premiate și promovate în cadrul unui eveniment special.

Promotorii egalității de gen din **Ștefan Vodă**, în cadrul inițiativei locale „Alege informat cariera!”, au desfășurat în perioada septembrie-decembrie 2024, peste 12 activități dedicate tinerilor, absolvenților, părinților, femeilor tinere și refugiaților din satul Palanca.

Activitățile au inclus sesiuni de informare și ateliere practice pentru adolescenții din gimnaziul Palanca pe tema orientării profesionale. Cadrele didactice, specialiștii din instituții preșcolare, asistenții sociali și părinții au beneficiat de instruire pentru a sprijini mai bine copiii în alegerea carierei.

Vizitele de orientare profesională au adus tinerii față în față cu diverse profesii și afaceri de succes din Ștefan Vodă. În plus, vizitele la Direcția Regională Est a Poliției de Frontieră și Secția Situații Excepționale Ștefan Vodă au oferit o perspectivă unică asupra unor profesii nobile, precum cele de polițist sau salvator.

Sesiunile de informare facilitate de reprezentanții Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă le-a oferit tinerilor informații valoroase despre pregătirea pentru un interviu de angajare, profesiile căutate pe piață și oportunitățile de formare profesională.

20 de femei din raionul **Cimișlia** au învățat cum să-și depășească barierele și să își realizeze potențialul, în cadrul unui curs dedicat dezvoltării personale și profesionale, în perioada 16-17 octombrie 2024. Activitatea face parte din proiectul echipei locale „CIMIȘ și LIA - egalitate prin responsabilitate”.

Femeile au avut oportunitatea de a explora noi perspective asupra carierei și vieții personale. Subiectele abordate au inclus creșterea încrederii în sine, depășirea fricilor și stereotipurilor, transformarea visurilor în obiective și comunicarea eficientă

și inovatoare. Doina Danielean, jurnalistă și creatoare de conținut, le-a vorbit despre conceptul de brand personal.

„Fiecare pas pe care îl faci spre descoperirea de sine este un pas spre o lume plină de posibilități.” - acesta a fost îndemnul care a inspirat participantele să-și privească viitorul cu încredere și curaj.

Promotorii egalității de gen din **Glodeni** au dat startul proiectului „Abilitarea femeilor și comunităților locale în r. Glodeni” într-un mod creativ, organizând un flashmob.

Prin dans, echipa locală a reușit să capteze atenția comunității și să transmită un mesaj puternic: fiecare persoană este invitată să se implice și să facă parte din schimbare, pentru a construi o societate bazată pe egalitate, respect și susținere reciprocă.

În octombrie 2024, echipa a organizat două seminare de instruire în satul Ciuculea și în orașul Glodeni, dedicate echipei multidisciplinare și profesioniștilor din domeniul social.

Scopul acestor seminare a fost consolidarea cooperării între specialiștii din instituțiile responsabile de prevenirea violenței în fa-

milie și sprijinirea victimelor, contribuind la îmbunătățirea răspunsului acestora la cazurile de violență.

La seminare au participat 28 de reprezentanți și reprezentante din administrația publică locală, Inspectoratul de Poliție, sectorul sănătății, Biroul de Probațiune, Direcția Învățământ, Tineret și Sport, Direcția Ocuparea Forței de Muncă, precum și specialiști din cadrul STAS Glodeni, Fălești, Sîngerei și ATAS Nord-Vest.

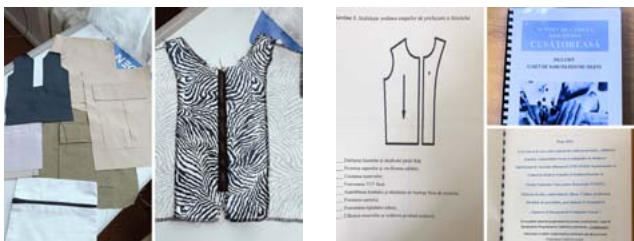

Elevele care își fac studiile la Școala Profesională Orhei au acum acces la oportunități sporite de formare profesională, datorită inițiativei echipei din **Orhei**: „*Țesând succesul: inovare și egalitate de gen în educație*”.

În cadrul inițiativei, s-a actualizat curricula pentru specializarea Cusătoreasă cu introducerea unor module noi, adaptate tendințelor actuale din domeniul designului vestimentar. De asemenea, a fost creat și amenajat un atelier modern de cusut, numit „Laboratorul creativ al țesăturilor”, echipat cu mașini de cusut industriale, o stație de călcat profesională și alte echipamente necesare pentru activitățile practice.

În anul de studii 2024-2025, la specializarea Cusătoreasă au fost înmatriculate 52 de eleve din raioanele Orhei, Telenești și Rezina. Comparativ cu anul 2023, când doar 18 fete au ales să urmeze această specializare, se observă o creștere semnificativă a interesului pentru acest domeniu.

„Școala Taților” din **Soroca** prinde viață, devenind un spațiu dedicat promovării egalității de gen și a implicării active a taților în viața de familie.

În cadrul inițiativei locale „Bărbații puternici sunt pentru egalitatea femeilor și bărbaților,” a fost renovat un spațiu modern în sala sportivă multidisciplinară din Soroca, destinat sesiunilor pentru tați și cupluri, seminarelor și altor activități de dezvoltare personală și familială.

A fost creat programul de instruire pentru tați, iar pe 10 octombrie 2024, „Școala taților” a demarat prima instruire pentru un grup format din 10 bărbați. Pe parcursul lunii, grupul s-a reunit de patru ori pentru a aborda subiecte, precum așteptările legate de rolul parental, diferențele dintre gen și sex, impactul taților în familie și planificarea familiei.

Activitățile desfășurate în cadrul „Școlii taților” au implicat, în total, 13 bărbați și 9 femei. La unele sesiuni, subiectele au fost abordate din perspectiva cuplurilor, ceea ce a contribuit la o înțelegere mai profundă a dinamicii familiale și a egalității de gen.

Activitățile sunt realizate de beneficiarii Proiectului „Abilitarea femeilor, comunităților locale și refugiaților în Moldova” implementat de Centrul de Drept al Femeilor și susținut financiar de Fondul Națiunilor Unite pentru Democrație (UNDEF).

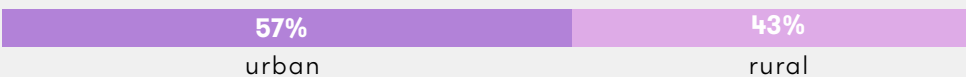
ASISTENȚA OFERITĂ DE CDF FEMEILOR AFECTATE DE VIOLENȚĂ ÎN 2024

TOTAL CAZURI -
1198

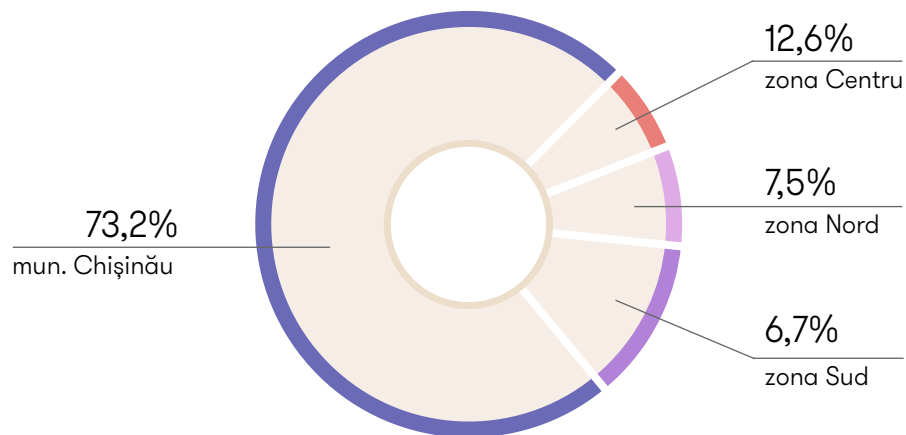

Profilul social al beneficiarelor

Mediul de reședință:

Distribuția regională:

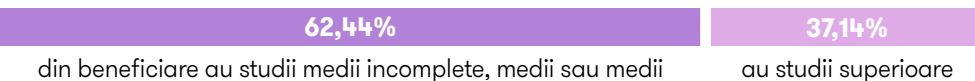

Vârsta:

Majoritatea femeilor care solicită serviciile CDF au o vârstă cuprinsă între **35 și 44 de ani** (40,7%), urmate de femeile **25-34 de ani** (22,5%)

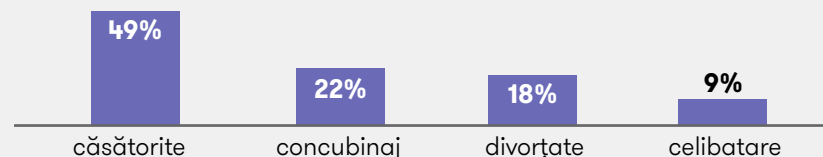
Nivelul de studii:

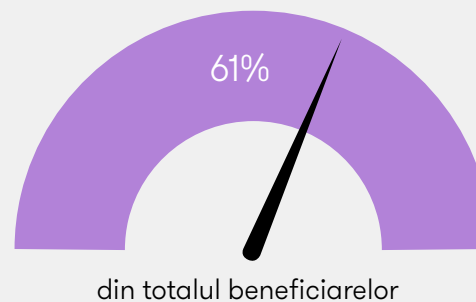
Statutul ocupațional:

Statutul marital al beneficiarelor:

Mame cu copii minori:

Evaluarea inițială

415 de cazuri
a fost înregistrată
violența ca formă izolată

783 de cazuri
a fost înregistrată
violența combinată

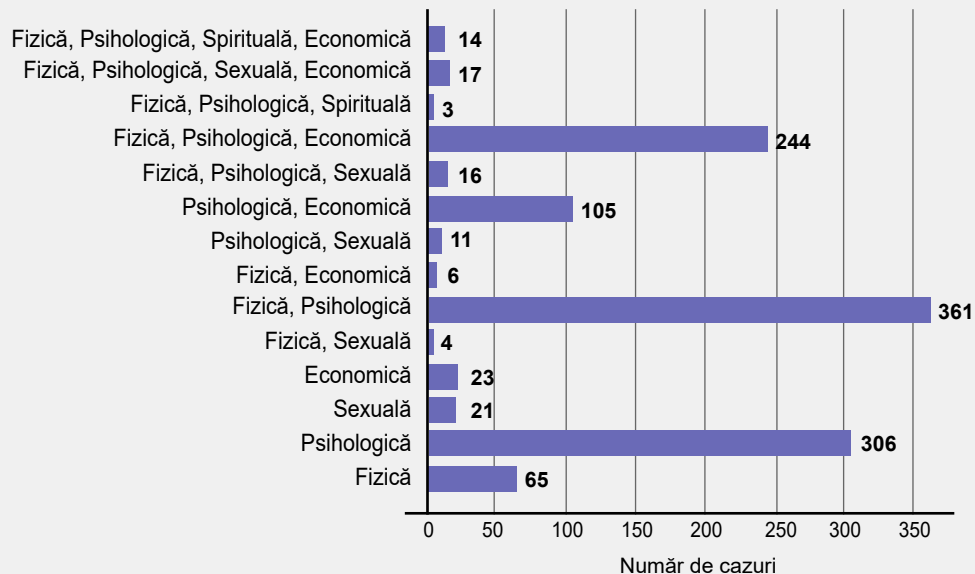
În majoritatea cazurilor, violența nu se limitează la un singur tip de abuz sau la un singur incident. Ea tinde să se extindă în timp, combinând diverse forme de agresiune.

Violența fizică este adesea însoțită de **abuzul psihologic și dependența economică** față de agresor. Dependența economică face ca victima să fie incapabilă să-și imagineze o viață independentă, având acces limitat la resurse financiare, la educație sau la locuri de muncă, ceea ce amplifică dificultățile de a părăsi relația abuzivă.

Victimele care se confruntă cu violența fizică, psihologică și economică sunt adesea prinse în relații abuzive de lungă durată. Ele întâmpină dificultăți majore în a acționa, fie din cauza fricii, a stigmatizării sociale, fie din cauza lipsei de resurse sau a conștientizării insuficiente despre opțiunile de sprijin disponibile.

86% dintre beneficiare au fost supuse **violenței psihologice** pe parcursul conviețuirii cu agresorul.

Distribuția tipurilor de violență exercitată în 2024

Relația dintre victimă și agresor:

83% – parteneri conjugali sau foști parteneri, **37 de femei** au fost agresate de persoane străine, **57%** dintre victime trăiesc separat de partenerii lor, în timp ce **43%** locuiesc împreună

Modalitatea de adresare:

58%

dintre adresările către serviciile CDF provin din surse de informare publică. Linia Verde CDF a fost cea mai importantă sursă de adresare (aproape **44%** din totalul adresărilor din surse publice)

17%

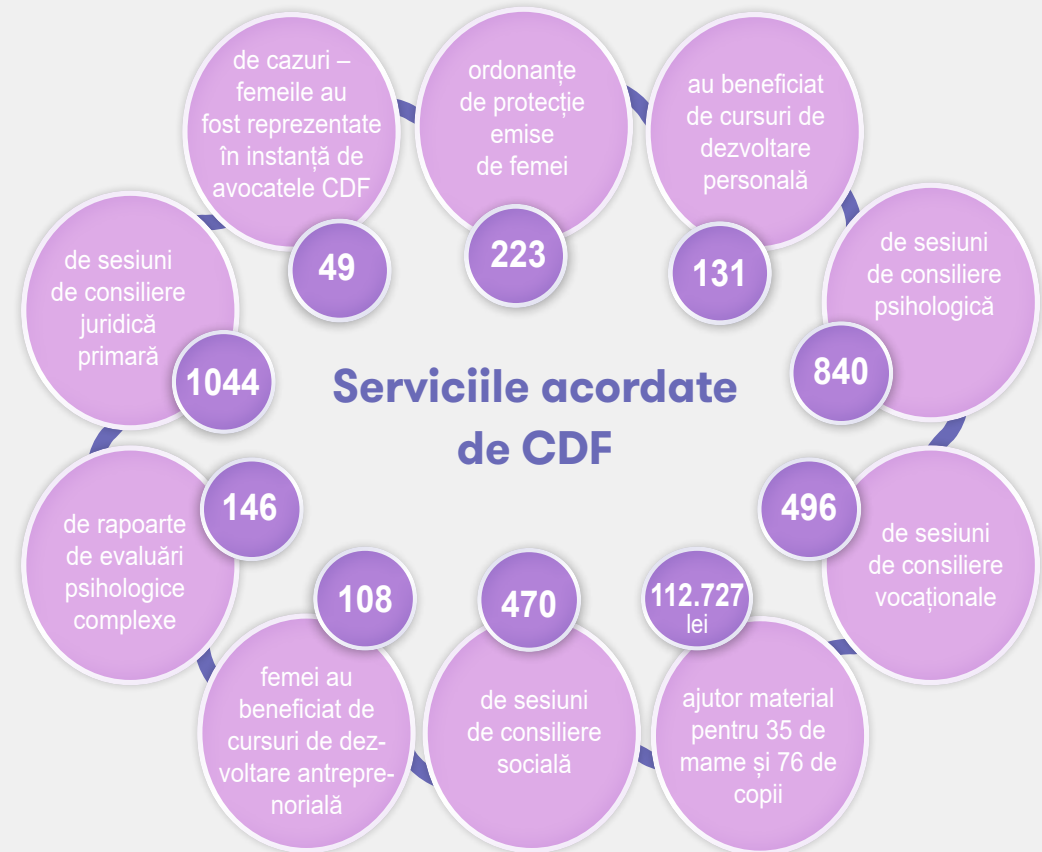
dintre femeile au fost direcționate la serviciile CDF de către poliție, în **11,6%** de către judecătoria

8%

dintre victime au fost referite de specialiștii din domeniul protecției sociale

4,8%

dintre femeile au fost referite de către alte ONG-uri sau centre de plasament.

15 cauze penale cu sentințe finale raportate de avocatele CDF:

Art. încălcat	Fapta săvârșită	Pedeapsa/ valoarea prejudiciului (MDL)
201/1 (2) a)	violența în familie	Închisoare 3 ani/ prejudiciu moral 100.000
201/1 (1) a)	violența în familie	MNC 120 h
201/1 (1) b)	violența în familie	MNC 160 h
CUMUL	201/1 (1) a)	art. 90 CP Suspendare de protecție
	320/1	
CUMUL	201(1) a)	Închisoare 7 ani/prejudiciu moral 100.000/ Prejudiciu material 263.550
	155	
	197	
	320/1	
320/1	Neexecutarea ordonanței de protecție	MNC 150 H
171 (1)	viol	Închisoare - 6 ani/ prejudiciu 120.000
171 (1)	viol	Închisoare - 4 ani/ prejudiciu moral 10.000
171 (3) a	viol	Închisoare - 11 ani/ prejudiciu moral 100.000
173(1)	hărțuire sexuală	art. 90 CP Suspendare/ prejudiciu moral 50.000
27/145 (2) e	tentativa de omor	Închisoare 11 ani/prejudiciu moral 100.000/prejudiciul biologic 1.100.000

* CNC- muncă neremunerată în folosul comunității

6 cauze contravenționale cu decizii finale pe art. 78/1 (violența în familie):

2 cauze

au fost încetate în legătură cu
expirarea termenului de prescripție
de atragere la răspundere

4 cauze –

agresorii au primit sancțiuni
de 40 ore muncă neremunerată

■ Prejudiciul încasat:

În procesul de reprezentare a intereselor victimelor violenței în familie avocatele CDF au înaintat acțiuni civile pentru repararea prejudiciului moral, material și biologic în cadrul cauzelor penale. În acest sens, potrivit hotărârilor instanțelor de judecată pe cauzele reprezentate de către avocatele CDF, suma totală obținută pentru repararea prejudiciilor a constituit **1.949.550 lei**.

■ Litigare strategică:

În anul 2024, CDF a continuat să reprezinte 5 cauze ale victimelor violenței în familie și ale violenței față de femei la Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

19 femei susținute economic în cadrul Programului de abilitare economică al CDF:

Granturi acordate pentru specialitățile: croitorie, manichiură, cofetărie, frizerie, bucătar, machiaj, contabilitate, psihopedagogie, management și agricultură. Din cele 19 granturi, 9 au fost acordate datorită donației MICB (200.000 lei), 5 prin donațiile din cadrul evenimentului de colectare de fonduri al CDF „Transformare” (94.440 lei), și 5 prin resursele alocate prin proiectul de abilitare economică susținut financiar de UN Women și Suedia (113.776 lei).

ȘTIRI PE SCURT

Peste 100 de femei din mediul rural au fost informate despre drepturile lor

În perioada 12-18 decembrie 2024, am organizat patru sesiuni de informare la care au participat peste 100 de femei victime și potențiale victime ale violenței în familie din raioanele Drochia, Hîncești, Glodeni și Criuleni.

Juristele CDF au explicat formele violenței în familie, unde pot cere ajutor în situații de criză și cum se pot proteja. Participantele au aflat despre măsurile de protecție legală și despre serviciile gratuite disponibile. Unele dintre ele au solicitat consiliere individuală.

Aceste sesiuni sunt organizate de CDF, în cadrul proiectului „Îmbunătățirea accesului la justiție al femeilor afectate de violența în familie și în bază de gen în Moldova” finanțat de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

CDF participă la Conferința internațională pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor

Colegele noastre au fost vocea beneficiarelor CDF la Conferința Internațională pentru Prevenirea și Combaterea Violenței Împotriva Femeilor, ediția IV, organizată de Coaliția Națională „Viața fără Violență”, în perioada 19-20 noiembrie 2024.

Elena Cojocar, avocata noastră, a subliniat în cadrul panelului „Femicidul nu

începe și nu se termină cu omorul femeii” lacunele din sistemul de justiție, greutățile accesului la justiție pentru victime și importanța sprijinului calificat pe care îl oferim beneficiarelor noastre.

Daniela Josanu, coordonatoarea Serviciului specializat pentru asistența victimelor violenței în familie, a atras atenția asupra cazurilor de violență digitală și a evidențiat intervențiile necesare pentru a răspunde nevoilor femeilor afectate de acest tip de abuz.

Tatiana Timotin, consilieră vocațională la CDF, a vorbit în cadrul unui atelier despre rolul esențial al independenței financiare pentru femei în procesul de depășire a violenței și despre pașii pe care îi putem face pentru a sprijini femeile în abilitarea economică.

Vizite internaționale la CDF: schimburi de bune practici în prevenirea violenței de gen

Am avut plăcerea de a primi vizite din partea unor delegații internaționale importante la CDF. Ne-am întâlnit cu reprezentantele Fundației Centrul de Mediere și Securitate Comunitară din România, președintele Alianței Europene a Centrelor de Justiție Familială, Bert Groen, alături de membrele Comitetului GREVIO, Aleid Van der Brink (Olanda) și Pascale Franck (Belgia). Discuțiile s-au concentrat pe inițiative comune în combaterea și prevenirea violenței împotriva femeilor.

De asemenea, am avut plăcerea de a primi o delegație din Tadjikistan, formată din reprezentanți ai organizațiilor societății civile, pentru un schimb de experiență.

Atelierele de creație – sursă de inspirație pentru beneficiarele CDF

Sub îndrumarea Dinei Zaițaș, unei adevărate cunosătoare a artei pâinii cu maia, beneficiarele CDF au avut șansa de a redescoperi frumusețea unui gest aparent simplu, dar profund simbolic: coacerea pâinii. Femeile au participat la un atelier unde frământatul aluatului s-a transformat într-o experiență plină de semnificație, devenind un moment de conectare cu sine.

Aceași atmosferă caldă și plină de energie pozitivă a continuat și în cadrul unui alt atelier de creație, în care beneficiarele noastre și copiii lor au decorat torbițe cu mărgeli și nasturi. În timpul activității, fiecare torbiță a prins culoare, iar femeile au simțit bucuria de a crea. Atmosfera a fost una caldă, cu zâmbete și energie pozitivă, iar la final, fiecare torbiță a devenit simbolul unei noi amintiri.

Activitățile au fost posibile datorită susținerii financiare a Fundației OAK/ARC și Fundației The Sigrid Rausing Trust.

Întâlnire de suflet cu beneficiarele Programului de abilitare economică susținut de MICB și IWCM

Pe 7 noiembrie 2024, la CDF, am avut o întâlnire de suflet cu conducerea Moldindconbank, administratora Clubului Internațional al Femeilor din Moldova și câteva dintre beneficiarele Programului de abilitare economică al CDF, susținut financiar de MICB.

Beneficiarele noastre ne-au împărtășit poveștile lor de viață, planurile de viitor, dar și fricile și grijile pe care încă le poartă. A fost o discuție caldă și sinceră, în care am putut simți forța și determinarea de neclintit a fiecărei femei în drumul spre o viață independentă și liniștită.

Suntem recunoscători pentru contribuția generoasă din partea MICB și pentru parteneriatul cu Clubul Internațional al Femeilor din Moldova. Cu sprijinul lor, nouă femei au avut șansa de a rupe cercul violenței și de a păși pe calea transformării și a independenței financiare.

Vă invităm să descoperiți poveștile lor [aici](#)

Sesiune de instruire inedită pentru studenții Facultății de Drept, USM

CDF în parteneriat cu Departamentul Drept penal al Facultății de Drept, USM a organizat o sesiune de instruire cu genericul „Protecția victimelor violenței în familie și a violenței împotriva femeilor prin prisma

Convenției de la Istanbul”, la care au participat aproximativ 100 de studenți.

Avocata CDF, Arina Țurcan-Donțu și jurista CDF, Nicoleta Cocoța, au discutat cu studenții despre drepturile victimelor violenței în familie, accesul femeilor la justiție, serviciile disponibile pentru victime și rolul Convenției de la Istanbul în prevenirea violenței împotriva femeilor.

Parteneriatul cu Facultatea de Drept, USM, reprezintă un pas important în direcția formării unei noi generații de juriști sensibilizați față de problematica violenței în familie și violenței împotriva femeilor.

CDF participă la ședința Comisiei de letalitate

Pe 11 octombrie 2024, a avut loc ședința de lucru a Comisiei de monitorizare și analiză a cazurilor de violență în familie soldate cu deces sau vătămare corporală gravă a integrității corporale a victimelor.

În cadrul ședinței, a fost prezentat studiul „Evaluarea răspunsului sistemului de justiție penală la cazurile de violență în familie în raioanele Cahul, Fălești, Ștefan Vodă și mun. Chișinău” elaborat de CDF cu sprijinul Consiliului Europei.

Un alt subiect discutat a fost extinderea mandatului Comisiei, ca urmare a introducerii noțiunii de „femicid” în legislația națională. Directoarea executivă CDF, Angelina Zaporojan-Pîrgari, a subliniat că CDF pledează pentru extinderea mandatului Comisiei pentru a include toate cazurile de femucid, indiferent dacă agresorul este sau nu membru al familiei victimei.

În urma discuțiilor intense, s-a hotărât ca regulamentul Comisiei să fie ajustat, astfel încât să includă analiza tuturor cazurilor care implică decesul sau vătămări corporale grave împotriva femeilor.

Centrul de Drept al Femeilor continuă să sprijine activitatea Comisiei și pledează pentru o analiză separată a cazurilor de femucid care este determinată de faptul că femucidul diferă de alte crime datorită raportului inegal de forțe și resurse al victimelor și agresorilor.

**Dragi prieteni,
colegi și parteneri,**

Vă mulțumim pentru că, în 2024, ne-ați fost alături în eforturile de a promova drepturile femeilor din Moldova și de a construi împreună o viață fără violență. Cu fiecare pas înainte, suntem mai aproape de o societate mai incluzivă, în care atât femeile, cât și bărbații își pot realiza visele și potențialul în toate aspectele vieții. Vă dorim ca 2025 să fie un an al curajului de a visa și al forței de a transforma visele în realitate.

Cu recunoștință,
Echipele CDF

ÎMPREUNĂ OFERIM SPERANȚĂ!

Datorită generozității voastre și sprijinului colegelor din echipa CDF, am reușit să aducem o rază de speranță beneficiarelor noastre, Victoria* și celor patru copii ai săi în ajunul sărbătorilor. Am vizitat familia, le-am oferit cadouri – haine, încălțăminte, cărți, dulciuri și alte daruri – care au adus zâmbete și bucurie în sufletele lor.

Din donațiile primite, s-au strâns până acum 7400 de lei, cu care vom procura vouchere pentru ca mama să își poată cumpăra lucrurile de care ea și copiii săi au cea mai mare nevoie.

Deși sărbătorile au trecut, greutatea acestei familii rămân. Victoria este o mamă curajoasă care a trecut prin momente cumplite. A fost victima violenței fizice și psihologice din partea partenerului, iar copiii săi au fost martori ai acestor scene. În urma unui incident extrem de grav de violență, a luat decizia să plece de acasă împreună cu cei mici. Cu sprijinul CDF, a

obținut o ordonanță de protecție, iar copiii locuiesc acum alături de ea.

Totuși, situația lor rămâne dificilă: Victoria își crește singură cei patru copii, locuiesc cu chirie iar veniturile ei, bazate în principal pe ajutorul social, sunt insuficiente pentru a acoperi toate nevoile familiei.

Vă îndemnăm să fiți alături de Victoria și copiii săi. Fiecare contribuție contează și poate fi de mare ajutor acestei familii.

**Donează online aici,
menționând
în comentariu**

„pentru Victoria”

Vă mulțumim pentru că sunteți alături de noi în misiunea noastră de a ajuta pe cei care au cea mai mare nevoie!

Ai dreptul să trăiești în siguranță!

CINE SUNTEM NOI?

Centrul de Drept al Femeilor (CDF) este o organizație neguvernamentală înființată de un grup de femei-juriste din Moldova. CDF pledează pentru egalitate de șanse dintre femei și bărbați în viața publică și cea de familie și contribuie la prevenirea și combaterea violenței în familie și a violenței în bază de gen împotriva femeilor.

Buletinul informativ apare cu sprijinul financiar al Suediei și al Fundației OAK (prin intermediul ARC).

DATE DE CONTACT:

Str. M. Kogălniceanu, nr. 76
MD 2009, Chișinău,
Republica Moldova
Tel.: (+373) 22 811 999
Mobil: (+373) 68 855 050

Linia verde - **080080000**
apel gratuit pentru consiliere juridică

Mulțumim finanțatorilor noștri:

